

Článek dra Zvěřiny vytryskl z hněvu, a dodávám: spravedlivého a oprávněného hněvu, a rozhořčení nad tiskovými perfidnostmi Práva lidu, nad celým jeho novinářským bojem, který, opakuji znova, zavrhuje nejen stranici, nýbrž již přímo i redaktoři Práva lidu, jako na př. F. V. Krejčí, který odsoudil v poslední Akademii příkře tyto způsoby, recte nezpůsoby. Ve větě o Jaurèsovi neučinil pak dr Zvěřina nic jiného, než že parafrázoval soud a mínění francouzského nacionalistického tisku; že jemu jako vášnivému nacionalistovi je stanovisko to blízké, rozumí se samo sebou. I já, kdybych měl voliti mezi stoupenci Jaurèsovými a takovým Barrèsem nebo Léonem Daudetem, rozhodl bych se pro tyto, poněvadž věřím, že jako básníci znají lépe národní duši francouzskou a jsou jí bližší.

Pokud jde o doporučování francouzských způsobů polemických, není možné neusmátí se licoměrnosti Práva lidu. Právo lidu, které rve svému odpůrci dru Zvěřinovi čest osobní i spisovatelskou, káže polemickou morálku. Podívaná pro bohy!

Kde setkává se s takovou zvrhlostí lidskou, má i nejděvornější Francouz odpovědi slovo, které se v tisku jen vytečkovává.

Dodatek. V dnešním Právu lidu (ze 7. července) dovolává se proti mně týž lokálkář Nové doby; ta prý odsuzuje souhlas s Jaurèsovou vraždou stejně ostře jako Právo lidu.

Na to odpovídám: Nedovolával jsem se Nové doby jako rozsudí v záležitosti Jaurèsové; jest mně tedy její názor na ni zcela lhostejný. Citoval jsem pouze odsudek Modráčkův a jeho orgánu o polemických manýrách Práva lidu, a ten je historický fakt.

Právo lidu

nemá patrně dosti na politických jizvách a šrámech, které si odnáší ze své ubohé „trestné výpravy“ proti Kmeni (abych mluvil politickým slovníkem tohoto listu), touží i po literárních. Habeat sibi! V nedělním čísle z 21. VII. snaží se mne pomluviti u literárních nevědomců a nevzdělců jako *šplhavce literárně národního*, který až dnes, za změněné situace politické, kořistě z nálady časové, nalezl viru v básníky národní, *upravdě však skutečnými básníky* národní duše ještě nedávno *opovrhoval*, neboť ve své Moderní literatuře české (1909) vynechal prostě Aloise Jirásku s odůvodněním, že mu šlo zde o činy básnické a umělecké. I stál by prý někdejší poměr můj k národu a národní ideji za rozbor; a Právo lidu touží, abych si takového kritika mstitele vyvolal.

Takový jest nejnovější stivínovský podvrh. Jeho původci a anticipando i vytoženému kritiku mstiteli (neboť není vyloučeno, že nevyskytne se nějaký ochotný Rádl číslo 2) píší zde *jednou provždy* za rámeček toto smuteční oznámení.

V úvodě ke své Moderní literatuře české, z něhož vytrhlo Právo lidu několik slov, napsal jsem na str. 7 tyto věty:

„Neuvádím-li některých jmen — třeba jména J. Holečkova, J. Herbenova, Terezy Novákové —, *neurážím jich tím a nebagatelisuji jich*: ležistiště díla jejich není v boji o básnickou a uměleckou formu, jsou spíše psychologové nebo kulturní historikové české lidové nebo národní duše, a psychologové a historikové jistě významní

a spisovatelé jistě dobří a úctyhodní. A stejný jest důvod toho, proč nezastavuji se u *práce tak objemné, úsilné a opravdové*, která jest životním úkolem Jiráskovým: jest to proto, že mně šlo zde o básnické a umělecké činy a těch není mně mimo zápas o uměleckou formu z *úsně horké a naléhavé chvíle, z dýmného varu dnešních sil a žvlů*.“

Každé dítě vidí, že zde liším mezi *spisovateli a básníky tvůrci*. Nepíši-li zde o Holečkovi, Herbenovi, Novákové, Jiráskovi, nepíši proto, že soudím: nejsou těmito, nýbrž oněmi. A nyní přijde Právo lidu a provede tento podvrh: Šalda vynechal Jirásku, „tohoto skutečného básníka národní duše“ — po soudu Práva lidu —, protože básníky národní duše tehdy ještě opovrhoval!

Kdežto pravda jest toto: Šaldovi nejvyšší hodnotou jest a byl vždycky — a právě v knižce Moderní literatura česká — opravdový básník tvůrce národní, a vynechal-li Jirásku, jako vynechal Holečka, Herbenova, Novákovou, bylo to proto, že mu neztělesňovali a nenaplnňovali tohoto nejvyššího pomyslu tvořivého: byli mu výbornými spisovateli, kulturními historiky, psychology, ne národními básníky tvůrci.

Jen ať přijde ten kritik, který by zrevidoval můj poměr k národu, národní ideji a národní tvorbě básnické! Nikdo netouží po něm více než já. Nalezne myšlenkově ideový vývoj tak jednotný a důsledný, mohu to říci s klidnou hrdostí, jako málokterý druhý u nás.

S klidným úsměvem může ho očekávati někdo, kdo jako já cítil a vystihoval již před dvaadvaceti lety, při příležitosti Zpěvů pátečních, národně básnickou tvořivost Nerudovu, kdo jeden z prvních cítil a správně vyslovil národně tvořivého genia Máchova a Alšova, kdo napsal stati o problému národnosti v umění a o nové kráse v Bojích o zítřek, jehož Moderní literatura česká jest jedině horoucí volání po tvorbě národně tvůrčí jako jediném léku nevykoupené době, plázcí se těsně při zemi, zkomírající z nedostatku opravdového života nadosobního.

Nebude-li to právě falsátor ze řemesla, může se tu mnohému naučiti a poučiti pak jiné, třeba své P. T. sociálně demokratické straníky, o pravé tvorbě a pravém životě národním z plnosti ducha a síly jeho.

27. VII. 1918.

O samotě, tragismu, bolesti a jiných necivilnostech

Ve 29. čísle Kmene ve své stati o Otokaru Březinovi charakterisoval jsem moderní tvorbu básnickou vůbec a t. zv. generaci z let devadesátých zvláště *jako reakci* na pocit hluboké osamělosti, jako *úsilí překonati ji a uniknouti jí*. Tento odstavec mého článku dává poslední Cestě podnět k protestu, který se smísl i s krupějí zloby, bez níž se neobchází v určitých patentně modernistických listech. To prý jest osobní má zpověď; to prý je pravdivé jen pro mé umění; touto branou prý jsem se dostal ke své tvorbě, ale nepravda prý je to pro řadu moderních básníků dnešních i včerejších, pro Machara i Sovu, Dyka i Neumanna a j.

Lituji velmi, ale tato charakteristika není zpovědi, a nemyslil-li jsem zde na něco, byla to moje tvorba; neboť *nevešel-li* kdo v umění touto branou, byl jsem to já, jehož první verše byly zřejmě objektivistické: motivy z antické poesie a antického umění... Že zde nejde o zpověď, vidno i z toho, že jsem zde opakoval své kritické